

2. Андрійчук В.Г. Економіка аграрних підприємств: Підручник. / В.Г. Андрійчук // 2-е вид., доп. і перероб. – К.: КНЕУ. 2002. – 624 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://studentbooks.com.ua/content/view/132/39/>

3. Бондар О. Проблеми визнання основних засобів у бухгалтерському та податковому обліку / О. Бондар // Бухгалтерський облік і аудит. – 2004. – № 3. – С. 23–27.

4. Петрик О.А. Аудит оцінки вартості основних засобів / О.А. Петрик, І.О. Мариніч // Економіка. Фінанси. Право. – 2015. – № 4. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [ir.kneu.edu.ua:8080/bitstream/2010/7010/1/ Петрик Мариніч Аудит вартості ОЗ повн..pdf](http://ir.kneu.edu.ua:8080/bitstream/2010/7010/1/Петрик%20Мариніч%20Аудит%20вартості%20ОЗ%20повн..pdf)

5. Хричікова М.О. Особливості аудиту основних засобів на підприємстві / М.О. Хричікова // «Управління розвитком». – 2014. – № 12 (175) – С. 89-91.

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ КРЕДИТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АГРОБІЗНЕСУ

*Мензьяк К.О., Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

Науковий керівник – к.е.н., доцент Малій О.Г.

Аналіз кредитного забезпечення сільськогосподарських товаровиробників, свідчить про те, що вони в основному працюють за рахунок власних ресурсів, які нині є недостатніми для самофінансування. Обмеженість власних коштів змушує аграрні підприємства сподіватися на підтримку з боку держави й зумовлює необхідність розвивати як банківські, так і партнерські форми кредитування.

Проблеми забезпеченості фінансовими ресурсами вирішували такі науковці, як М.Дем'яненко, О.Малій, П.Саблук, П.Стецюк та багато інших. Поряд з тим, питання фінансово-кредитного забезпечення виробничої та інвестиційної діяльності підприємств залишаються актуальними.

Сільське господарство є кредитомісткою галуззю і її нормальне функціонування без кредитних ресурсів практично неможливе. Це зумовлено специфікою сільського господарства: нестачею вільних фінансових коштів; сезонністю виробництва; значною тривалістю виробничого циклу; залежністю від природно-кліматичних умов.

Лідерами у кредитуванні аграрного виробництва у 2016-2017 роках були такі банки, як Приватбанк, Ощадбанк, Укресімбанк, Промінвестбанк, Райффайзен Банк Аваль, Креді Агріколь Банк, УкрСиббанк, ПУМБ, UniCredit Bank.

Аналіз кредитного забезпечення показує, що з 2012 по 2015 рік обсяги кредитування зменшились з 13,5 до 9,4 млрд. грн. і наблизились до рівня 2010 року. Проте у 2016 році намітився приріст по галузі близько 16% [8].

У отриманні пільгових кредитів, у 2012-2015 роках частка пільгових кредитів зменшилась з 10 до 2,7% від загального обсягу наданих кредитів. Кількість підприємств, які скористалися програмами, зменшилась до 630 підприємств у 2015 році [7].

При кредитуванні суттєве значення має розмір процентної ставки. Середні процентні ставки по кредитах, наданих сільськогосподарським підприємствам становили 24-26% у 2015-му та 18-24% у 2016 – му році. [8].

Агропідприємства залучають кредити на поповнення оборотних коштів, з тим щоб профінансувати польові роботи, збір врожаю, закупівлю посадкового матеріалу, засобів захисту рослин, мінеральних добрив. Такі кредити надаються банками у вигляді відновлювальних або невідновлювальних кредитних ліній на 1-3 роки. Відсоткові ставки за кредитами на поповнення оборотних коштів у 2016 році склали 18-24% річних.

Банки також пропонують агрокомпаніям короткострокові кредити – овердрафти. Відсоткові ставки по таким кредитам – 21-25% річних у гривні та біля 7,5-14% у доларах та євро. Проте, враховуючи специфіку більшості сільгоспвиробників, які комбінують рослинництво з

тваринництвом, стикаються з сезонністю виробництва і потребують фінансування на початку весни та восени, при основній реалізації у осінне-зимовий період, овердрафти з необхідністю щомісячного погашення заборгованості не є зручним видом фінансування для агробізнесу.

Восени 2016 року банки та лізингові компанії пропонували аграріям програми фінансування купівлі нової сільгосптехніки – тракторів, комбайнів, причепів, сіялок, вантажних автомобілів. Ставки по кредитах на сільгосптехніку на сьогодні становлять від 17 до 22 % річних [2]. З березня 2017 року ставки по кредитах на техніку знижені на 2-3 відсоткових пункти. Придбати с/г техніку в кредит можна на строк до п'яти років, при цьому розмір мінімального власного внеску, зазвичай встановлюється в розмірі 20-30% вартості техніки.

Більш вигідними на сьогодні умовами кредиту на купівлю агротехніки є спеціальні партнерські програми з імпортерами та виробниками. В 2017 році багато банків розширили коло партнерів-постачальників техніки і транспорту. Тому вибір кредитних програм зі зменшеною процентною ставкою в жовтні 2017, дійсно величезний. Так, Ощадбанк кредитує купівлю техніки таких марок як John Deere, Lemken, Maschio Gaspardo, Fantini та інші. Райфайзен Банк Аваль надає кредити на продукцію провідних компаній – виробників с/г техніки: Case, New Holland, John Deere, Lemken, Gaspardo, Massey Ferguson. Даний банк пропонує спеціальну програму з купівлі посівного комплексу Kuhn ESPRO 6000R. Ставка прив'язана до терміну: при виплаті протягом року - 6,6% річних, а при п'ятирічній позиції - 12,7% річних.

ПроКредитБанк пропонує програму з купівлі техніки Horsch, Fendt, Capello. Власний внесок – від 0% до 50%. Якщо внесок 50%, а строк кредиту – 1 рік, то ставка – 9,25% річних. Якщо ж скористатися нульовим внеском та виплачувати позику 5 років, то ставка – 13,75% річних.

Скористатися партнерськими програмами з дилерами техніки та обладнання можливо і у таких банках: Мегабанк, Креді Агріколь Банк, Укрексімбанк, Кредобанк, Укргазбанк.

Свої партнерські програми є у лізингових компаній. Фінансують купівлю аграріями сільгосптехніки компанії ОТП Лізинг, УЛФ-Фінанс, Ексімлізинг та інші.

Вимоги лізингодавців до клієнтів набагато лояльніші, ніж в банках, що передбачає менший пакет документів для подачі заявки і менший термін розгляду (5-7 робочих днів проти 14-30 робочих днів в банку). Зазвичай власний внесок – 15-30%, а строк лізингу – 4-5 років.

Отримати кредит можна також за допомогою авалування векселів. Такі боргові папери випускаються банком під контракт аграрія з постачальником, наприклад мінеральних добрив. Постачальник отримує від банку всю суму відразу, аграрій розраховується з банком через визначений термін, це може бути 3, 6, 9 або 12 місяців. Таке фінансування набагато дешевше інших видів кредитів. В основному комісія за авалування векселів складає 1,5-5% річних.

Таким чином потенційні можливості доступу агровиробників до банківських кредитів визначаються наступними чинниками – вартістю кредитних ресурсів комерційних банків, спроможністю позичальника повернути основну суму боргу і відсотки за користування ним, а також виконати умови кредитного договору.

Вартість кредитних ресурсів для сільськогосподарських товаровиробників сьогодні є більшою, ніж для суб'єктів інших видів діяльності [5].

Фінансова нестабільність і збитковість багатьох сільськогосподарських підприємств, низька кредитоспроможність підприємств галузі також перешкоджають розвитку кредитних відносин, адже банки бажають бачити в позичальниках лише прибуткових клієнтів [4].

Відсутність ліквідної застави також обмежує доступ підприємств галузі до банківських кредитів. Відомо, що у загальній вартості майна сільськогосподарських підприємств, яке може бути використане як застава за кредитом, переважну частину якого становлять основні засоби, які є неліквідними через високий рівень (70-80%) зносу та моральну застарілість [6].

Державна підтримка сільськогосподарського виробництва є пріоритетним напрямом її аграрної політики. Так, якщо у 2005-2008 роках частка пільгових кредитів становила 73-75% у їх загальному обсязі, то починаючи з 2009 року вона поступово зменшувалась і склала у 2015 році лише 2,7% [3]. Кількість підприємств, отримавших пільгові кредити за період з 2005 по 2015 рік скоротилася у півтора десятки разів.

Відтак, основними напрямками стабілізації механізму кредитування сільськогосподарських підприємств мають стати розробка комплексу заходів з боку держави і банківської системи, спрямованих на розвиток системи взаємодії з аграрним сектором економіки: збільшення бюджетних асигнувань, раціональне використання бюджетних коштів, зниження процентних ставок.

Література.

1. Дем'яненко М. Я. Кредитний фактор сталого розвитку аграрного сектору України /М.Я. Дем'яненко // Економіка АПК. – 2014. – № 11 – С. 5
2. Деньги. Газета №19 (357).-12-25 октября 2017. (Електронний ресурс).-Режим доступу: <http://www.dengi.ua>.
3. Малій О.Г. Кредит як джерело фінансування агробізнесу / О.Г.Малій // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка: Економічні науки. – 2016 – Вип.172. – С.132-141.
4. Малій О.Г. Лізингове кредитування: стан та перспективи для аграрної сфери / О.Г.Малій // Облік і фінанси АПК. 2006. №7 – С. 94-103.
5. Малій О.Г. Оцінка фінансового забезпечення агроформувань / О.Г. Малій // Вісник ХНТУСГ: Економічні науки. – Харків: ХНТУСГ, 2015. - Вип.161. - С. 227-232.
6. Малій О.Г. Фінансово-кредитні відносини в АПК: [монографія] / О.Г. Малій. – Харків: ХНТУСГ, 2008. – 210 с.
7. Матеріали офіційного сайту Міністерства агрополітики і продовольства України (Електронний ресурс). – Режим доступу: [http:// minagro.gov.ua](http://minagro.gov.ua).
8. Матеріали офіційного сайту Національного банку України (Електронний ресурс). – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.

ESSENCE STIMULATION OF LABOR AS AN ECONOMIC CATEGORY

Morgun I.O., Oberemok V.V., Kharkiv Petro Vasilenko National Technical University of Agriculture

Head: PhD in Economics Zaika S.O.

The development of the market mechanism of management necessitates the adaptation of all aspects of production activity to the changed conditions of management, the most important of which is the transition to effective methods of personnel management, which ensures the activation of labor activity and the growth of labor productivity. The determinant factor in inducing a person to work is the incentive system set up at the enterprise. Considering that the economic mechanism represents a set of methods and forms of management, this aggregate should include a system of incentives for labor, which is in the interests of the owner of the means of production and the hired employee, without which it is impossible to count on increasing the efficiency and competitiveness of agricultural production.

Relying on a wide range of research on motivation and stimulation of labor, we found it expedient to understand the conceptual apparatus and consider the economic essence of labor stimulation. Yes, A.I. Golubeva believes that "the stimulation of labor is a system of material and moral encouragement, remuneration for labor force" [3]. According to SA Shapiro: "Stimulation is a process of influencing a person through a meaningful external object (object, condition, situation) that motivates him to certain actions" [8].

In contemporary economic science, stimulation of labor is considered in the context of the mechanism of motivation and is not always isolated separately, as a result of which terminological uncertainty is observed in its formulation. To understand the essence of the stimulation of labor it is necessary to turn to such key concepts as "the motive of labor" and "the stimulus of labor", which prompts a person to certain activities and coordinate his behavior..

Motive (motif, from lat. Moveo - *move*) is the motive reason for the behavior and actions of a